

Minister Finansów i Gospodarki

Znak pisma: DZG-VII.054.1.2026
Warszawa, 15 kwietnia 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: interpelacji nr 16053 Pani Poseł Doroty Marek w sprawie realizacji „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” oraz tempa likwidacji wyrobów zawierających azbest z terenu Polski

Szanowny Panie Marszałku,

od 2009 r. realizowany jest program wieloletni pn. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą z dnia 14 lipca 2009 r. Za jego koordynację odpowiada Minister Finansów i Gospodarki, zapewniając wsparcie jednostkom samorządu terytorialnego w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz działań edukacyjno-informacyjnych dotyczących tych wyrobów.

Polska w wielu dokumentach unijnych jest wskazywana jako lider działań dotyczących azbestu. Dzięki Bazie Azbestowej (www.bazaazbestowa.gov.pl) oraz całemu systemowi gromadzenia i przetwarzania danych o wyrobach zawierających azbest sytuacja w kraju jest dobrze zdiagnozowana.

Ad 1.

Według stanu na 10.04.2026 r. w Bazie Azbestowej zinwentaryzowano 9,214 mln ton wyrobów zawierających azbest, z tego 8,391 mln ton u osób fizycznych. Unieszkodliwiono 2,209 mln ton wyrobów azbestowych, a pozostało do unieszkodliwienia – 7,005 mln ton, z tego 6,379 mln ton u osób fizycznych. Wyroby zawierające azbest znajdujące się u osób fizycznych zostały usunięte w 23,98%, a w przypadku pozostałych podmiotów – w 23,84%.

Tempo usuwania wyrobów zawierających azbest kształtuje się na poziomie 200 tys. ton rocznie (np. w 2023 r. zeskładowano 207 tys. ton odpadów zawierających azbest, w 2024 r. – 188 tys. ton). W najbliższym czasie może ono wzrosnąć ze względu na wejście w fazę realizacji umów zawieranych w ramach programu dofinansowania do wymiany w gospodarstwach rolnych pokryć dachów wykonanych z materiałów zawierających azbest na budynkach służących do produkcji rolniczej oraz uruchamiania nowych programów wspierania usuwania tych wyrobów w poszczególnych regionach, zarówno ze środków krajowych, jak i unijnych.

Ad 2.

Projekt ustawy o wyrobach zawierających azbest (UC60) nie wprowadza terminu oczyszczenia kraju z azbestu. Zmiana lub utrzymanie terminu 31 grudnia 2032 r. będzie poddane dyskusji i konsultacji w trakcie planowanych prac nad aktualizacją Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

Ad 3.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. poz. 31) składanie informacji o wyrobach zawierających azbest jest obowiązkiem cyklicznym, który należy wypełniać każdego roku w terminie do 31 stycznia.

W projekcie ustawy o wyrobach zawierających azbest planowana jest rezygnacja z corocznego przedkładania informacji o wyrobach zawierających azbest, na rzecz złożenia deklaracji dotyczącej wyrobów zawierających azbest w ciągu 12 miesięcy od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy, a następnie w ciągu 30 dni po zmianie danych objętych deklaracją.

Baza Azbestowa prowadzona przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii stanowi jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, za wprowadzanie i aktualizowanie w Bazie Azbestowej danych pochodzących od właścicieli i użytkowników nieruchomości, na których są wykorzystywane wyroby zawierające azbest, odpowiadają jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego i wojewódzkiego. Jakość i aktualność danych w systemie zależy zatem od stopnia zaangażowania obywateli oraz samorządów w realizację powierzonego obowiązku. Obecnie w systemie pracuje 16 urzędów marszałkowskich oraz 2 477 (z 2 479) urzędów gminnych.

Aktualne dane z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest są podstawą do ubiegania się przez gminę o środki finansowe na usuwanie wyrobów zawierających azbest. Z tego względu Ministerstwo podejmowało w latach ubiegłych i planuje kontynuować działania mające na celu zachęcanie jst szczebla gminnego do pracy w Bazie Azbestowej i aktualizowania danych dotyczących wyrobów.

W latach 2009-2025 udzielono wsparcia 2 096 jednostkom samorządu terytorialnego z całego kraju na przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest lub jej aktualizację. Na ten cel wydatkowano kwotę 31 mln zł.

Ministerstwo zapewnia również utrzymanie w ciągłej gotowości do pracy i rozwój technologiczny Bazy Azbestowej oraz portalu Geoazbest. Rozbudowa i ulepszanie Bazy Azbestowej są zadaniem ciągłym, mającym na celu poprawę jej funkcjonalności dla użytkownika. Strona internetowa Bazy Azbestowej zawiera także szereg informacji, które jst mogą wykorzystać przy realizacji swoich obowiązków, w tym:

- aktualne dane ilościowe o wyrobach zinwentaryzowanych i unieszkodliwionych,
- publikacje (poradniki, prezentacje) oraz wzory formularzy służące do okresowego wypełniania obowiązków sprawozdawczych każdego, kto wykorzystuje wyroby zawierające azbest,
- bazę firm zajmujących się usuwaniem wyrobów,
- listę składowisk odpadów azbestowych,
- wykaz lokalnych i regionalnych programów usuwania azbestu,
- dane statystyczne oraz wykres aktywności gmin.

Baza Azbestowa zawiera także bazę pytań i odpowiedzi oraz filmów instruktażowych dotyczących zasad prawidłowej pracy w Bazie Azbestowej. Dodatkowo, w ramach wsparcia gmin, w zakładce „Aktualności” zamieszczane są komunikaty o naborach wniosków o dofinansowanie prowadzonych przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Również portal GeoAzbest daje możliwość wyszukiwania danych o lokalizacji wyrobu, prezentację działek na mapie oraz generowanie danych o wyrobach w postaci analiz lub raportów.

W tym roku planowane jest przeprowadzenie spotkań on-line z jednostkami samorządu terytorialnego na temat funkcjonowania Bazy Azbestowej oraz zmian w jej działaniu wynikających z ustawy o wyrobach zawierających azbest, połączonych z instruktażem wykonania działań w systemie. Informacje o planowanych spotkaniach i instruktażach będą wysyłane do poszczególnych samorządów.

Projekt ustawy o wyrobach zawierających azbest przewiduje również możliwość pozostawienia określonych rodzajów wyrobów bez ich usuwania, wprowadza instrument weryfikacji stanu Bazy Azbestowej oraz nakłada obowiązek złożenia deklaracji dotyczącej wyrobów zawierających azbest w ciągu 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Celem tych instrumentów jest potwierdzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz określenie faktycznej masy wyrobów zawierających azbest pozostających do usunięcia i unieszkodliwienia. Instrument weryfikacji umożliwi aktualizację danych o wyrobach zawierających azbest, nawet jeśli ich użytkownicy nie złożą deklaracji w terminie.

Ad 4 i 5.

W Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 fundusze ochrony środowiska zostały wskazane jako pełniące rolę wspierającą w zakresie finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest.

Już od 2010 r. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska Gospodarki Wodnej, nadzorowany przez Ministra Klimatu i Środowiska, realizuje program priorytetowy pn.: „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest” dedykowany wsparciu działań w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest. W latach 2010-2023 NFOŚiGW przeznaczył łącznie na usuwanie wyrobów zawierających azbest kwotę 266 mln zł, co przyniosło efekt w postaci trwałego usunięcia 515 tys. ton azbestu. Konstrukcja programu priorytetowego zakładała, że jest to połączenie wkładu NFOŚiGW ze środkami wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, czasami przy wsparciu beneficjentów końcowych.

Warto podkreślić, że corocznie ze środków NFOŚiGW przy współpracy z WFOŚiGW wydatkowane są środki na działania związane z usuwaniem azbestu. W 2024 r. kwota ta wyniosła 26,6 mln zł. Wsparcia ze środków własnych udzielają również WFOŚiGW, np. w wysokości 19,4 mln zł w 2024 r., oraz jednostki samorządu terytorialnego (łącznie gminne, powiatowe, wojewódzkie) w wysokości 6,3 mln zł w 2024 r.

Z dofinansowania udzielanego przez gminy korzystają zarówno osoby fizyczne, jak i przedsiębiorcy, a dotacje celowe obejmują m.in. zakup nowego pokrycia dachowego wolnego od azbestu.

Obok środków krajowych usuwanie wyrobów zawierających azbest było od lat finansowane ze środków unijnych. Przykładowo, w 2021 r. wydatkowano ze środków unijnych ponad 52 mln zł, w 2022 r. – ponad 5 mln zł. W perspektywie polityki spójności na lata 2021-2027 jest możliwość ujmowania usuwania wyrobów zawierających azbest jako kosztów kwalifikowanych w regionalnych programach operacyjnych, także w projektach dotyczących m.in. efektywności energetycznej, OZE, wodno-kanalizacyjnych. We wrześniu 2023 r. uzyskano pozytywną opinię Komisji Europejskiej w zakresie interpretacji art. 7.1 (f) rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności 2021/1058 w zakresie kwalifikowalności wydatków na transport i składowanie odpadów zawierających azbest. Wydatki związane z transportem odpadów zawierających azbest na składowisko i kosztem ich składowania można ujmować w programach regionalnych w perspektywie finansowej 2021-2027. Działania w tym zakresie podejmują poszczególne urzędy marszałkowskie.

Ponadto, w połowie 2022 r. w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi uruchomił program dofinansowania do wymiany w gospodarstwach rolnych pokryć dachu wykonanych z materiałów zawierających azbest na budynkach służących do produkcji rolniczej.

Należy zaznaczyć, że to właśnie na terenach wiejskich występuje najwięcej wyrobów zawierających azbest pozostających w dyspozycji osób fizycznych. Z informacji uzyskanych od MRiRW wynika, że w okresie prowadzonych naborów (I nabór: od 17 października 2022 r. do 15 listopada 2022 r., II nabór: od 15 grudnia 2023 r. do 12 stycznia 2024 r.) wnioski na wymianę dachów złożyło 92,5 tys. rolników. Trwa ich rozpatrywanie. Łącznie podpisano już ponad 50 tys. umów na kwotę 630 mln zł, co przyczyni się (według szacunków) do zdemontowania aż 358 tys. ton wyrobów azbestowych z terenu kraju.

Aby wesprzeć usuwanie wyrobów azbestowych gospodarstw rolnych ze środków KPO NFOŚiGW uruchomił Część 2) Programu NFOŚiGW pn. „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest” obejmującą wsparcie dla przedsięwzięć w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest realizowanych w gospodarstwach rolnych, z alokacją 150 mln zł. Program będzie realizowany do 2027 r.

Obecnie w NFOŚiGW trwają prace nad zmianą Części 1) Programu pn. „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest”, celem ogłoszenia naboru skierowanego do wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej jako beneficjentów i wydłużeniem jego realizacji do 2027 r.

Beneficjentami końcowymi będą jednostki samorządu terytorialnego i ich związki. Z dofinansowania będą mogli skorzystać posiadacze obiektów budowlanych realizujący przedsięwzięcia w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, zgodnie z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, również w zakresie azbestu pochodzącego z zabudowań gospodarskich, z wyłączeniem beneficjentów Działania A1.4.1 w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Planowany budżet naboru to 49,23 mln zł na lata 2026-2027.

Nabór dla WFOŚiGW planowany jest na przełomie kwietnia i maja 2026 r. Kwestie wsparcia jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności w kontekście rosnących kosztów zagospodarowania odpadów niebezpiecznych, pozostają przedmiotem analiz w ramach prowadzonych prac. W związku z tym, przy okazji zmiany Części 1) ww. programu, planowane jest zwiększenie wysokości kwoty kosztów kwalifikowanych z 700 zł do 800 zł/tonę azbestu.

Na stronie Bazy Azbestowej zamieszczane są informacje o aktualnych naborach, tak aby ta wiedza dotarła do jak największej liczby samorządów. Kolejne informacje o nowych programach i naborach będą zamieszczane sukcesywnie.

Z upoważnienia, z wyrazami szacunku

Michał Baranowski

Podsekretarz Stanu

/ kwalifikowany podpis elektroniczny /

w Ministerstwie Rozwoju i Technologii

Podstawa prawna

[1] art. 162 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647, 1080, 1812 i 1863 oraz z 2026 r. poz. 176)

[2] §4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U. z 2015 r. poz. 1450).

Do wiadomości

1. Minister Klimatu i Środowiska
2. Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM